

Sygn. akt **III AUa 1770/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer

Sędziowie: SSA Marek Borkiewicz

SSA Ewa Cyran /spr./

Protokolant: st.sekr. sąd. Alicja Karkut

po rozpoznaniu w dniu 17 czerwca 2015 r. w Poznaniu

sprawy **Fabryki (...) sp.z o.o. z siedzibą w P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

przy udziale zainteresowanych : P. Ł., C. R., A. S., R. M., T. P.

o podstawę wymiaru składki

na skutek apelacji **Fabryki (...) sp.z o.o. z siedzibą w P.**

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 11 czerwca 2014 r. sygn. akt VIII U 1618/13

1. o d d a ł a apelację;

2. zasądza od odwołującej na rzecz pozwanego kwotę 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Ewa Cyran	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer	SSA Marek Borkiewicz

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 lutego 2013 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027) stwierdził, iż przychód osiągnięty przez **P. Ł.** z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek **Fabryka (...) sp. z o.o. w P.** stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenie emerytalne i rentowe	Ubezpieczenie chorobowe	Ubezpieczenie wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne
12.2011	4.473,93 zł	4.473,93 zł	4.473,93 zł	3.860,55 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy przytoczył treść przepisów stanowiących jej podstawę oraz zapisy Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującego u płatnika składek i wskazał, że płatnik składek dokonał na rzecz P. Ł. wypłaty kwoty 1.093,93 zł w grudniu 2011 r., tytułem częściowego zrefundowania kosztów organizowanego przez pracowników we własnym zakresie wypoczynku.

Decyzją z dnia 28 lutego 2013 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027) stwierdził, iż przychód osiągnięty przez **C. R.** z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika składek Fabryka (...) sp. z o.o. w P. stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenie emerytalne i rentowe	Ubezpieczenie chorobowe	Ubezpieczenie wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne
12.2009	5.138,43 zł	5.138,43 zł	5.138,43 zł	4.433,95 zł
12.2010	4.625,54 zł	4.625,54 zł	4.625,54 zł	4.239,70 zł
12.2011	5.023,73 zł	5.023,73 zł	5.023,73 zł	4.334,97 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy przytoczył treść przepisów stanowiących jej podstawę oraz zapisy Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującego u płatnika składek i wskazał, że płatnik składek dokonał na rzecz C. R. wypłaty kwot: 1.000,04 zł w grudniu 2009 r., 1.047,84 zł w grudniu 2010 r. i 1.093,93 zł w grudniu 2011 r., tytułem częściowego zrefundowania kosztów organizowanego przez pracowników we własnym zakresie wypoczynku.

Decyzją z dnia 28 lutego 2013 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027) stwierdził, iż przychód osiągnięty przez **A. S.** z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika składek Fabryka (...) sp. z o.o. w P. stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenie emerytalne i rentowe	Ubezpieczenie chorobowe	Ubezpieczenie wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne
12.2010	4.341,84 zł	4.341,84 zł	4.341,84 zł	3.746,57 zł
12.2011	4.325,13 zł	4.325,13 zł	4.325,13 zł	3.732,15 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy przytoczył treść przepisów stanowiących jej podstawę oraz zapisy Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującego u płatnika składek i wskazał, że płatnik składek dokonał na rzecz A. S. wypłaty kwot: 1.047,84 zł w grudniu 2010 r. i 1.093,93 zł w grudniu 2011 r., tytułem częściowego zrefundowania kosztów organizowanego przez pracowników we własnym zakresie wypoczynku.

Decyzją z dnia 28 lutego 2013 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027) stwierdził, iż przychód osiągnięty przez **R. M.** z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika składek Fabryka (...) sp. z o.o. w P. stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenie emerytalne i rentowe	Ubezpieczenie chorobowe	Ubezpieczenie wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne
12.2009	4.089,74 zł	4.089,74 zł	4.089,74 zł	3.529,03 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy przytoczył treść przepisów stanowiących jej podstawę oraz zapisy Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującego u płatnika składek i wskazał, że płatnik składek dokonał na rzecz R. M. wypłaty kwoty: 1.000,04 zł w grudniu 2009 r., tytułem częściowego zrefundowania kosztów organizowanego przez pracowników we własnym zakresie wypoczynku.

Decyzją z dnia 28 lutego 2013 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., działając na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) i art. 81 ust. 1, ust. 5 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r., Nr 164, poz. 1027) stwierdził, iż przychód osiągnięty przez **T. P.** z tytułu zatrudnienia na umowę o pracę u płatnika składek Fabryka (...) sp. z o.o. w P. stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe, która wynosi:

Okres	Ubezpieczenie emerytalne i rentowe	Ubezpieczenie chorobowe	Ubezpieczenie wypadkowe	Ubezpieczenie zdrowotne

12.2009	4.850,04 zł	4.850,04 zł	4.850,04 zł	4.185,10 zł
12.2010	5.287,84 zł	5.287,84 zł	5.287,84 zł	4.562,88 zł
12.2011	5.873,93 zł	5.873,93 zł	5.873,93 zł	5.068,61 zł

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy przytoczył treść przepisów stanowiących jej podstawę oraz zapisy Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych obowiązującego u płatnika składek i wskazał, że płatnik składek dokonał na rzecz T. P. wypłaty kwot: 1.000,04 zł w grudniu 2009 r., 1.047,84 zł w grudniu 2010 r. i 1.093,93 zł w grudniu 2011 r., tytułem częściowego zrefundowania kosztów organizowanego przez pracowników we własnym zakresie wypoczynku.

Od powyższych decyzji odwołania wywiódł płatnik składek Fabryka (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. wnosząc o ich zmianę w całości i stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne ubezpieczonych oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nie obejmuje wypłaconych pracownikom świadczeń pieniężnych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w latach 2009 - 2011 oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W odwołaniach od wszystkich skarżonych decyzji odwołujący zaprezentował identyczną argumentację.

W odpowiedziach na odwołania pozwany organ rentowy wniósł o ich oddalenie oraz zasądzenie od odwołującego zwrotu kosztów postępowania według norm przypisanych.

Zarządzeniami z dnia 13 czerwca 2013 r. sprawy z odwołań połączono do wspólnego rozpoznania pod sygn. VIII U 1618/13.

Sąd nie wzywał zainteresowanych do udziału w postępowaniu odrębnymi postanowieniami, bowiem byli oni stroną postępowania administracyjnego przed organem rentowym i adresatami decyzji, stając się automatycznie stroną postępowań odwoławczych.

Sąd Okręgowy Wydział Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 11 czerwca 2014 r. (sygn. akt VIII U 1618/13) oddalił odwołania i zasądził od odwołującej się spółki na rzecz pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. kwotę 300 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Zainteresowany P. Ł. był od dnia 27 października 2008 r. do dnia 28 marca 2009 r. i od dnia 1 grudnia 2010 r. do dnia 31 stycznia 2013 r. pracownikiem odwołującej, Fabryki (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., będąc w roku 2011 uprawnionym do korzystania ze świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Zainteresowany C. R. jest od dnia 2 kwietnia 1997 r. pracownikiem odwołującej, Fabryki (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., będąc w latach 2009 - 2011 uprawnionym do korzystania ze świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Zainteresowany A. S. był od dnia 21 września 2009 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. pracownikiem odwołującej, Fabryki (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., będąc w latach 2010 - 2011 uprawnionym do korzystania ze świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Zainteresowany R. M. był od dnia 26 czerwca 2007 r. do dnia 2 stycznia 2010 r. pracownikiem odwołującej, Fabryki (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., będąc w roku 2009 uprawnionym do korzystania ze świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Zainteresowany T. P. jest od dnia 1 kwietnia 1998 r. pracownikiem odwołującej, Fabryki (...) sp. z o.o. z siedzibą w P., będąc w latach 2009 - 2011 uprawnionym do korzystania ze świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Fabryka (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. została powołana w 1994 r. i wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w 2001 r. pod numerem (...). Przedmiotem działalności spółki jest wytwarzanie maszyn i części mechanicznych do nich, jak również ich zbyt w kraju i za granicą. W skład zarządu spółki wchodzi: A. P., W. P., D. W., K. B..

Zatrudnienie w odwołującej Spółce w latach 2009-2011 wynosiło około 110-130 osób.

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych funkcjonuje w Fabryce (...) Sp. z o.o. od roku 1995. W roku 1996 utworzono Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Według obowiązującego w Spółce Regulaminu, środki Funduszu mogą być przeznaczone na finansowanie między innymi krajowych i zagranicznych wczasów pracowniczych, leczenia sanatoryjnego i wczasów profilaktyczno - leczniczych organizowanych lub zakupionych przez Spółkę oraz indywidualnie przez osobę uprawnioną do korzystania z Funduszu, wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie (część IV, pkt: 1.1. i 1.2 Regulaminu).

Przyznanie osobom uprawnionym świadczeń z Funduszu należy do decyzji Zarządu (część VI, pkt 1 Regulaminu). W Regulaminie przewidziano, iż przyznanie usług i świadczeń oraz wysokość dopłaty z Funduszu uzależniona jest od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do tych usług i świadczeń (część II pkt 3 Regulaminu). Podstawą różnicowania świadczeń z Funduszu stanowi dochód przypadający na osobę w rodzinie wykazany w oświadczeniu osoby uprawnionej do korzystania z tego Funduszu, które to oświadczenie winno zawierać wszelkie dochody uzyskiwane przez wspólnie zamieszkujące i prowadzące gospodarstwo domowe osoby w rodzinie (część II, pkt 3, część V, pkt 1 Regulaminu).

Do korzystania ze świadczeń z Funduszu uprawnieni są pracownicy, którzy przepracowali w Fabryce (...) sp. z o.o. w P. okres 1 roku, pracownicy na urloпах wychowawczych, emeryci i renciści - byli pracownicy Spółki, określani członkowie rodzin (część III, pkt 1.1 Regulaminu).

W odwołującej Spółce funkcjonuje i funkcjonowała w latach 2009 - 2011 Zakładowa Komisja Socjalna, która podejmuje decyzje o podziale środków zgromadzonych na rachunku Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Podział tych środków następował raz w roku na posiedzeniu Komisji ostatniego dnia listopada danego roku. Wypłata na rzecz osób uprawnionych, w tym zainteresowanych, następowała zawsze w grudniu danego roku.

Środki z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych były dzielone w ten sposób, że każdy z pracowników uprawnionych do korzystania ze świadczeń z Funduszu, w tym zainteresowani, otrzymali w latach 2009 - 2011 taką samą kwotę pieniędzy przeznaczoną na częściowe zrefundowanie wypoczynku urlopowego organizowanego we własnym zakresie, to jest:

- w grudniu 2009 roku kwotę 1000,04 zł,- w grudniu 2010 roku kwotę 1047,84 zł,- w grudniu 2011 roku kwotę 1093,93 zł. Świadczeń tych nie wypłacono jedynie dwóm członkom Zarządu Spółki. W roku 2009 wypłacono jednemu pracownikowi częściowe świadczenie tytułem sfinansowania wypoczynku organizowanego we własnym zakresie mimo tego, iż nie spełniał kryterium pozostawania w zatrudnieniu w Spółce przez okres jednego roku. W roku 2010 takiej wypłaty dokonano trzem pracownikom Spółki.

W skład Komisji Socjalnej wchodził: B. K., T. D., A. O.. Członkowie Komisji Socjalnej nie znali szczegółowej sytuacji socjalnej i materialnej poszczególnych pracowników - posiadali jedynie ogólną wiedzę w tym zakresie. Członkowie Komisji Socjalnej nie odbierali oświadczeń od pracowników o wysokości dochodów pracowników w przeliczeniu na jednego członka rodziny pracownika albowiem ustalili, iż środki z Funduszu w latach 2009 - 2011 zostaną podzielone w równej wysokości pomiędzy pracowników (poza członkami Zarządu, którzy nie otrzymali świadczeń), tak, by pomiędzy pracownikami nie było niesnasek.

Na przełomie listopada i grudnia 2012 roku organ rentowy przeprowadził kontrolę w spółce Fabryka (...). Jej przedmiotem była m.in. prawidłowość i rzetelność obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Kontrolujący ustalili m.in., że płatnik składek nie wliczał do podstawy wymiaru składek wartości świadczeń wypłacanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Konsekwencją tych ustaleń było wydanie zaskarżonych decyzji, w których organ rentowy stwierdził, że przychód osiągnięty przez zainteresowanych pracowników w postaci częściowego zrefundowania kosztów organizowanego przez pracowników we własnym zakresie wypoczynku urlopowego z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych W latach 2009 - 2011 stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok uznając, iż odwołania nie są zasadne.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób zdaniem Sądu Okręgowego uznać, ażeby świadczenia wypłacone zainteresowanemu w latach 2009 - 2011 miały charakter socjalny i tym samym, by można je wyłączyć z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w myśl pkt 19 do § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Podnieść bowiem należy, iż brzmienie art. 8 ust. 1 ustawy nie upoważnia do przyznawania świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych bez uwzględnienia sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. Przepis ten wyraźnie określa związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Odwołująca Spółka, wypłacając w latach 2009 -2011 z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych swoim pracownikom, w tym, zainteresowanym, kwoty tytułem częściowej refundacji kosztów wypoczynku organizowanego we własnym zakresie, nie uczyniła zadość wymogom stawianym w przywołanym przepisie oraz Regulaminie. Dokonanie podziału środków z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych „po równo” pomiędzy wszystkich pracowników i niewypłacenie ich dwóm pracownikom (członkom Zarządu) w żadnym stopniu nie oznacza uwzględnienia łącznie, czego wymaga ustawa, ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Nie jest to też, wbrew twierdzeniom odwołującej, dokonanie podziału pracowników na dwie grupy ze względu na ich sytuację socjalną. Zaakceptowanie takiego poglądu oznaczałoby bowiem uznanie, że wszyscy pracownicy, a zatem około 130 osób, którzy uzyskali świadczenia z Funduszu w latach 2009 - 2011 w takiej samej wysokości znajdowali się w identycznej sytuacji materialnej, socjalnej, rodzinnej, co w oczywisty sposób nie może odpowiadać rzeczywistości. Odwołująca w żaden sposób nie analizowała i nie uwzględniała tego, przyznając świadczenia, ile osób prowadzi z zainteresowanym gospodarstwo domowe, ile osób pozostaje na jego utrzymaniu, jaki jest ich majątek, jakie osiągają dodatkowe dochody, czy i w jakiej wysokości dochody osiągają pozostali członkowie ich rodziny, czy korzystają z pomocy socjalnej, jakie są ich koszty utrzymania. Dopiero zebranie tego typu informacji, czy choćby w minimalnym zakresie - w myśl treści obowiązującego w Spółce Regulaminu ZFŚS - oświadczenia o wysokości dochodu przypadającego na osobę w rodzinie i uwzględnienie uzyskanych danych przy ustalaniu wysokości refundacji kosztów wypoczynku poprzez zróżnicowanie wysokości świadczeń w oparciu o te kryteria umożliwiłoby uznanie, iż świadczenia te przyznane zostały zgodnie z przepisami ustawy oraz Regulaminem i jako takie stanowią świadczenia socjalne. Dokonanie podziału środków Funduszu według zasady „wszystkim po równo” i niewypłacenie świadczeń większości członków Zarządu Spółki, stanowi naruszenie nie tylko przepisu art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, ale samego Regulaminu obowiązującego w Spółce, który przewiduje w części II i V całkowicie odmienne zasady przyznawania świadczeń z Funduszu Socjalnego. Wskazać również należy, iż, wbrew twierdzeniom odwołującej, członkowie Komisji Socjalnej nie znali szczegółowej sytuacji materialnej, socjalnej i rodzinnej pracowników Spółki, co wynika wprost z ich zeznań. Zresztą, gdyby nawet posiadali oni taką wiedzę, to okoliczność ta i tak nie miałaby znaczenia w sprawie, bowiem środki z Funduszu zostały rozdzielone równo pomiędzy uprawnionych i niczego w tej kwestii nie zmienia niewypłacenie świadczeń członkom Zarządu, o czym była już mowa po wyżej.

W świetle powyżej przedstawionych regulacji żadnego znaczenia nie mają podnoszone przez odwołującą okoliczności związane z trudnością uzyskiwania szczegółowych danych od pracowników oraz problemy z weryfikacją ich prawdziwości, czy też to, że sposób rozdziału środków Funduszu był akceptowany przez wszystkich pracowników. Okoliczności te nie mogą być uwzględniane przy rozstrzygnięciu sprawy. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przepisy należy bowiem stosować ściśle, zgodnie z ich brzmieniem, bez możliwości uwzględniania klauzul generalnych, względów słuszności itp. Forma różnicowania wysokości świadczeń w odwołującej Spółce - dokonanie wypłaty wszystkim pracownikom w takiej samej wysokości była niezgodna nie tylko z powszechnie obowiązującymi przepisami ustawy, ale także obowiązującego w Spółce Regulaminu, którego, jak wynika z zeznań świadków, członkowie Komisji Socjalnej, nie znają. Wskazać w tym względzie należy, iż nawet przyznawanie świadczeń z Funduszu wyłącznie w oparciu o wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego przez pracownika w Spółce pozostawałoby również w sprzeczności z treścią art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Tym samym, tym bardziej trudno uznać, ażeby dokonanie wypłaty wszystkim uprawnionym, w tym zainteresowanym takich samych kwot z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oznaczało, iż świadczenia te miały charakter socjalny. Niewypłacenie świadczeń członkom Zarządu (dwóm osobom) w żadnym razie nie oznacza, iż Spółka dokonała podziału pracowników na dwie grupy według kryterium socjalnego, o czym już była mowa powyżej. Takie rozróżnienie pracowników Spółki może być jedynie uznane za iluzoryczne uwzględnienie kryteriów wymaganych przez ustawę i Regulamin i ewentualnie oznaczać może, iż osoby uzyskujące najwyższe wynagrodzenie w Spółce nie uzyskały świadczeń, co także nie oznacza, iż uwzględniono okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy.

Uwzględniając powyższe rozważania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego oddalił odwołanie jako niezasadne, o czym orzekł w punkcie 1 wyroku.

Wyrok ten w całości apelacją zaskarżył odwołujący płatnik Fabryka (...) Sp. z o.o. zarzucając:

a) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego, w szczególności zeznań świadków oraz członka zarządu powoda - A. P., i w konsekwencji wyprowadzenie z zeznań wyżej wymienionych osób wniosków z nich niewynikających, tj. że powód przyznając pracownikom świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (dalej: „ZFŚS” lub „Fundusz”) nie zastosował kryterium socjalnego;

b) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez: - błędną wykładnię art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 1996 roku, Nr 70, Apóz. 335, z późn. zm.), a w konsekwencji uznanie, że wypłaty z Funduszu dokonywane przez powoda na rzecz jego pracowników, w tym zainteresowanych P. Ł., C. R., A. S., R. M. oraz T. P., nie zostały dokonane w oparciu o kryterium socjalne,

- niezastosowanie w sprawie art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z § 2 ust. 1 pkt. 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, zgodnie z którymi to przepisami podstawy wymiaru składek nie stanowią przychody pracowników w postaci świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach ZFŚS,

- niewłaściwe zastosowanie w sprawie art. 18 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych wobec treści § 2 ust. 1 pkt. 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, a w konsekwencji uznanie, że wypłacone przez powoda kwoty w ramach ZFŚS winny stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne może, iż osoby uzyskujące najwyższe wynagrodzenie w Spółce nie uzyskały świadczeń, co także nie oznacza, iż uwzględniono okoliczności, o których mowa w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy.

- niewłaściwe zastosowanie w sprawie art. 81 ust. 1, 5 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wobec treści § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek

na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, a w konsekwencji uznanie, że wypłacone przez powoda kwoty w ramach ZFŚS winny stanowić podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne,

- niewłaściwe zastosowanie w sprawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 13 lipca 2006 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy wobec treści §2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, a w konsekwencji uznanie, że wypłacone przez powoda kwoty w ramach ZFŚS winny stanowić podstawę wymiaru składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,

- niewłaściwe zastosowanie w sprawie art. 104 ust. 1 pkt 1 lit. a) oraz art. 104b ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wobec treści § 2 ust. 1 pkt. 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, a w konsekwencji uznanie, że wypłacone przez powoda kwoty w ramach ZFŚS winny stanowić podstawę wymiaru składek na Fundusz Pracy.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 368 § 1 pkt. 5 k.p.c. apelujący wniósł o:- zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołań powoda, a w konsekwencji:

a) zmianę zaskarżonej decyzji ZUS w całości poprzez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne ubezpieczonego P. Ł., jak również składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Pracy, nie obejmuje wypłaconego ubezpieczonemu P. Ł. świadczenia pieniężnego ze środków ZFŚS w roku 2011,

b) zmianę zaskarżonej decyzji ZUS w całości poprzez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne ubezpieczonego C. R., jak również składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Pracy, nie obejmuje wypłaconego ubezpieczonemu C. R. świadczenia pieniężnego ze środków ZFŚS w roku 2009- 2011,

c) zmianę zaskarżonej decyzji ZUS w całości poprzez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne ubezpieczonego A. S., jak również składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Pracy, nie obejmuje wypłaconego ubezpieczonemu A. S. świadczenia pieniężnego ze środków ZFŚS w roku 2010- 2011,

d) zmianę zaskarżonej decyzji ZUS w całości poprzez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne ubezpieczonego R. M., jak również składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Pracy, nie obejmuje wypłaconego ubezpieczonemu R. M. świadczenia pieniężnego ze środków ZFŚS w roku 2009,

e) zmianę zaskarżonej decyzji ZUS w całości poprzez stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe oraz zdrowotne ubezpieczonego T. P., jak również składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Pracy, nie obejmuje wypłaconego ubezpieczonemu T. P. świadczenia pieniężnego ze środków ZFŚS w roku 2009- 2011,

- zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się bezzasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy

Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania. W świetle powyższego zarzuty apelacji nie mogły prowadzić do zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku. Istota sporu w analizowanej sprawie sprowadzała się do rozstrzygnięcia czy kwoty świadczeń wypłaconych zainteresowanemu w wysokości i za okresy podane w zaskarżonych decyzjach można zaliczyć do świadczeń socjalnych w myśl § 2 ust. 1 pkt. 19 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Artykuł 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1998 r. nr 137 poz.887 z późn. zm) stanowi, iż podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe pracowników, jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Szczegółowe zasady ustalania podstawy wymiaru składek, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach społecznych oraz wyłączenia z podstawy wymiaru składek niektórych rodzajów przychodów zostały określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 19 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. 1998 r. nr 161 poz. 1106).

Przychodem ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy zgodnie z art. 12 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Zważyć jednak należy, iż kwoty uzyskane przez pracowników z funduszu świadczeń socjalnych, pomimo tego, że mieszczą się w ogólnej definicji przychodu, nie stanowią podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. 1996 nr 70 poz. 335 ze zm.) użyte w ustawie określenie działalność socjalna oznacza: usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej - rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. 1996 nr 70 poz. 335 ze zm.) przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Wskazać należy, iż to pracodawca gospodaruje środkami funduszu, dokonuje podziału środków funduszu na poszczególne rodzaje działalności socjalnej i przyznaje poszczególnym uprawnionym świadczenia finansowane z funduszu na zasadach określonych w regulaminie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 cyt. ustawy ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

Przy ocenie sytuacji materialnej pracownika należy więc brać pod uwagę dochody pracownika osiągnięte poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie z pracownikiem.

Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach.

Stanowisko takie znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego np. w wyroku z dnia 16 września 2009r. sygn. akt I UK 121/09 cyt.: „2. Przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie może zmienić tej zasady”.

Art. 8 ust. 1 cyt. ustawy, wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Jest to tzw. kryterium socjalne, którego przyjęcie przez ustawodawcę prowadzi do wniosku, że jest wykluczone przyznawanie ulgowych usług i świadczeń z Funduszu ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości, według zasady „każdemu po równo”. Doświadczenie życiowe pokazuje zarazem, że jest mało prawdopodobne, by dwie osoby uprawnione pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Tym bardziej więc możliwość taką należy wyłączyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt osób. Sprzeczne z ustawą jest więc wydatkowanie środków funduszu niezgodnie z zasadą ich przyznawania według kryterium socjalnego, to jest kryterium uzależniającego przyznawanie ulgowych usług i świadczeń wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu (por. wyrok Sądu Najwyższego wraz z uzasadnieniem z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00, OSNP 2003 nr 14, poz. 331).

Sąd Apelacyjny podziela wywody poczynione przez Sąd Najwyższy w przytoczonych orzeczeniach i ich uzasadnieniach.

W przedmiotowej sprawie bezsporne jest, że świadczenia z tytułu częściowej refundacji kosztów urlopowego wypoczynku wypłacone były zainteresowanym bez oceny sytuacji materialnej i życiowej a więc wbrew zasadzie wynikającej z art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Oznacza to, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo świadczenie to uznał za przychód.

Zważyć w tym miejscu należy, iż art. 8 ust. 1 cyt. ustawy, wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Podkreślić trzeba, że zasada wyrażona w art. 8 ust. 1 ustawy 24 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, wyraża się w związku pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną, sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Im sytuacja osoby uprawnionej jest gorsza, tym wyższe przysługuje jej świadczenie. O spełnieniu kryterium socjalnego nie może być mowy bez indywidualnej analizy sytuacji każdej uprawnionej do skorzystania z funduszu osoby. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach. Nadto istotne jest także ustalenie takich progów dostępności świadczeń, jak i takie zróżnicowanie ich wysokości aby urzeczywistnić ustawowy cel Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych tj. niwelowanie różnic w poziomie życia pracowników.

Odwołujący pracodawca w analizowanej sprawie winien był dokonać analizy sytuacji życiowej, materialnej i osobistej pracowników przed przyznaniem świadczenia z tytułu dopłaty do wypoczynku. Nie musi to przy tym wiązać się z podejmowaniem nadzwyczajnych działań ze strony pracodawcy, generowaniem dodatkowych sił i środków. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wystarczające byłoby złożenie przez każdego pracownika oświadczenia o wysokości dochodu na jednego członka rodziny ze wskazaniem ile osób i w jakim wieku składa się na rodzinę pracownika. Taka informacja ujmowałaby w istocie nie tylko dochody pracownika osiągnane u odwołującego, ale także dochody pracownika osiągnane poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z pracownikiem. Powyższe obrazuje zarówno sytuację osobistą, rodzinną jak i materialną, jak tego wymaga ustawa. Stanowisko takie jest prezentowane zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i literaturze przedmiotu.

Oparcie kryterium dostępności świadczeń z tytułu dopłaty do wypoczynku według zasady „wszystkim po równo” i niewypłacenie świadczeń członkom zarządu spółki nie spełnia wymogu badania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej w szczególności na tle sytuacji życiowej innych pracowników uprawnionych do świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

W tej sytuacji przychód osiągnięty przez zainteresowanych szczegółowo określony w zaskarżonych decyzjach stanowi podstawę wymiaru składek w myśl art. 18 ust. 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 1 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106).

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał, że złożona apelacja jest bezzasadna i na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o jej oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 2 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 i art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. (Dz. U. z dnia 3 października 2002 r.) w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSA Ewa Cyran	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer	SSA Marek Borkiewicz